

MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk.

Advies nr. 35 van 28 februari 2001 met betrekking tot een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging en tot uitbreiding tot mutagene agentia van het koninklijk besluit van 2 december 1993 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan cancirogene agentia op het werk en tot wijziging van de titels II en III van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming.

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Mevrouw de Minister heeft, bij brief van 2 oktober 2000, gericht aan de Voorzitter van de Hoge Raad, het advies gevraagd van de Hoge Raad over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging en tot uitbreiding tot mutagene agentia van het koninklijk besluit van 2 december 1993 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan carcinogene agentia op het werk en tot wijziging van de titels II en III van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming.

Het ontwerp van koninklijk besluit beoogt het omzetten in intern recht van de zesde bijzondere richtlijn 90/394/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 28 juni 1990 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan carcinogene agentia op het werk, gewijzigd bij de richtlijn 97/42/EG van de Raad van de Europese Unie van 27 juni 1997 en bij richtlijn 1999/38/EG van de Raad van de Europese Unie van 29 april 1999.

Het ontwerp van koninklijk besluit past een derde maal het koninklijk besluit van 2 december 1993 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan carcinogene agentia op het werk aan.

Daar de bepalingen van het koninklijk besluit van 2 december 1993 titel V, hoofdstuk II, afdeling I van de Codex op het Welzijn op het Werk vormen, zullen ook de wijzigingen aan dat besluit in de Codex op de aangewezen plaats moeten opgenomen worden.

De titel van het koninklijk besluit van 2 december 1993 wordt aangepast: "kankerverwekkende en mutagene agentia".

Een definitie van mutageen agens wordt ingevoerd en bepalingen van het koninklijk besluit van 2 december 1993 worden uitgebreid tot de mutagene agentia.

Bijlage II, punt 10 van het hogervermeld besluit wordt vervangen door:

"10. Werkzaamheden waarbij men wordt blootgesteld aan stof van hardhout" met de voetnoot (1) Lijst van enkele soorten hardhout (opsomming).

De bijlage III van het hogervermeld besluit wordt opgeheven.

Een aantal bepalingen van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming worden opgeheven of gewijzigd.

Het ontwerp van koninklijk besluit werd op 7 november 2000 aan het Uitvoerend Bureau van de Hoge Raad voorgelegd. (PBW-D46-BE173).

Het Uitvoerend Bureau besliste om het ontwerp van koninklijk besluit te doen onderzoeken door een werkgroep.

De werkgroep, belast met het onderzoek van de ontwerpen van koninklijk besluit betreffende de chemische en carcinogene agentia is bijeengekomen op 7 november 2000, op 8, 11 en 20 december 2000, op 26 en 30 januari 2001 en op 2 februari 2001.

Het uitvoerend Bureau besliste om het ontwerp van koninklijk besluit, onder voorbehoud, op de agenda te plaatsen van de vergadering van de Hoge Raad van 28 februari 2001. (PBW-D41/D45/D46-96).

II. ADVIES UITGEBRACHT DOOR DE HOGE RAAD OP DE VERGADERING VAN 28 FEBRUARI 2001

Advies van de vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties.

- wat de uitbreiding van het toepassingsgebied van het koninklijk besluit van 2 december 1993 tot de mutagene agentia betreft: gunstig advies.
- wat de opheffing van de bijlage III bij hogervermeld besluit betreft (artikel 11): gunstig advies.
De toepassing van die lijst is immers in de praktijk niet realiseerbaar.
Immers, indien er op wetenschappelijk niveau geen zekerheid is over de carcinogeniteit van een agens mag men niet verwachten van de onderneming dat zij door een risicoanalyse uit te voeren wel tot die conclusie zou komen.
- wat artikel 10 betreft, vervanging van bijlage II, punt 10 van hogervermeld besluit door:
"10. werkzaamheden waarbij men wordt blootgesteld aan stof van hardhout" met opname van een voetnoot met de lijst van enkele soorten hardhout:
Het opnemen van "stof van hardhout" is een gevolg van de omzetting van de Europese richtlijn.
Die richtlijn verwijst in een voetnoot naar soorten hardhout.

Hierbij de volgende opmerkingen:

- de opsomming in de richtlijn is exemplarisch bedoeld
- op juridisch vlak: moet een voetnoot van een richtlijn omgezet worden in intern recht?
- eerder dan de soorten hardhout worden de families vermeld.

Het ontwerpbesluit bevat specifieke maatregelen bij blootstelling aan carcinogene agentia.

Men kan de vraag stellen of het opnemen van die stoffen waarvan het carcinogeen effect door inhallatie wordt veroorzaakt wel praktisch toepasbaar is (houtsector; plantsoendiensten; containerparken; tuinaannemers; technische scholen).

Advies van de vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties

In dit voorstel van koninklijk besluit wordt als belangrijkste wijziging bijlage III van het bestaande besluit opgeheven.

Deze bijlage was een ongelukkig compromis tussen de standpunten van de sociale partners bij de vorige wijziging van het koninklijk besluit. Het compromis bestond erin dat voor een aantal producten de ondernemingen zelf moeten bepalen of er een risico op een kankerverwekkend effect bestaat.

Nu meent men deze in praktijk moeilijk uit te voeren situatie te moeten oplossen door de bijlage te schrappen.

Het ACV en het ABVV verzetten zich met klem tegen die minimalistische oplossing.

Er wordt opnieuw een loopje genomen met de bescherming van de werknemers tegen stoffen, waarvan de effecten op lange termijn door niemand exact in te schatten zijn. Dit is in tegenpraak met de preventieve doelstelling van onze welzijnswetgeving.

We worden hierin gesteund door een hele reeks Belgische en internationale wetenschappers, experts op dit terrein.

Ons advies blijft dan ook identiek aan de adviezen die bij eerdere wijzigingen van het koninklijk besluit werden gegeven.

Het ACV en het ABVV staan erop dat werknemers het recht hebben op een passende bescherming tegen kankerverwekkende stoffen op het werk.

De desbetreffende preventiereglementering dient dan ook toepasselijk gemaakt te worden op alle kankerverwekkende producten.

In het verleden was de Belgische reglementering slechts van toepassing op een al te beperkte Europese minimumlijst van kankerverwekkende producten.

Met de eerste aanpassing van de Europese richtlijn op kankerverwekkende stoffen werden een aantal schrijnende tekorten weggewerkt in de vroegere definiëring van kankerverwekkende stoffen.

In plaats van de vroegere beperking tot in hoofdzaak R45-producten werd op Europees vlak de definitie uitgebreid tot een niet-limitatieve lijst van alle producten die beantwoorden aan de technische criteria van carcinogeniteit.

Op Europees vlak zijn deskundigen het erover eens dat de lijsten van het IARC het best beantwoordden aan deze definitie.

Daarvoor kan verwezen worden naar de werkzaamheden van de commissie kankerverwekkende stoffen van het Europees Raadgevend Comité voor de Veiligheid en Gezondheid op het Werk in Luxemburg (cfr. rapport doc. 0724/1/97 van 16 juni 1997).

Ook in eigen land is vanuit wetenschappelijke hoek herhaaldelijk gepleit voor een uitbreiding van de Belgische lijst van kankerverwekkende stoffen tot alle producten die door het Internationaal Agentschap voor Kankeronderzoek in de klassen I en II zijn ondergebracht.

Dergelijk advies werd gegeven door terzake bevoegde experten zoals professor R. LAUWERYS (UCL, Faculté de Médecine, Unité de Toxicologie industrielle et Médecine du Travail):

"Dans un but de prévention, il me paraît souhaitable que les dispositions prévues dans cet arrêté s'appliquent à toutes les substances susceptibles de posséder des propriétés cancérogènes (...). Il me semble préférable de reprendre dans l'annexe I, les substances qui ayant fait l'objet d'une évaluation par le CIRC (IARC) ont été classées en catégorie I et II par cet organisme".

Gelijkaardige adviezen om zich te baseren op de IARC indeling kregen we van dr. Ivo NAGELS van de Vereniging voor Kankerbestrijding en vanwege dr. DE RIDDER en dr. M. VANHOORNE van de vakgroep Maatschappelijke Gezondheidskunde van de Gentse Universiteit.

Ook daarin wordt gepleit om de evaluaties van het IARC te volgen "omwille van twee redenen: het internationaal erkend hoog wetenschappelijk niveau; hun evaluaties zijn zuiver health-based, dat wil zeggen dat ze los staan van socio-economische overwegingen die deze evaluaties maar al te vaak vertroebelen."

De lijst die in bijlage bij het koninklijk besluit werd gevoegd is een niet-transparante selectie uit de bestaande IARC-lijsten.

Bij een vorige aanpassing van het koninklijk besluit werd door de administratie niet gepreciseerd welke producten met welke motivatie uit de IARC-lijsten werden weggelaten.

Zo bleek bijvoorbeeld eerder toevallig dat formaldehyde uit de lijst werd geweerd omwille van een twijfelachtige argumentatie omtrent de IARC-methodiek, en de vermeende sociaal-economische impact.

Naar verluidt zou dit het enige product zijn dat geschrapt werd omwille van sociaal-economische overwegingen.

Soms werden selecties gemaakt op basis van het voorkomen van deze producten op de nog niet aan de richtlijnwijziging aangepaste Duitse en Nederlandse lijsten.

Elders werd geargumenteed vanuit sterk betwistbare opvattingen als zouden meer uitgebreide lijsten van kankerverwekkende stoffen tot nonchalante toepassingen leiden.

Daarom pleiten het ACV en het ABVV ervoor dat, in navolging van de Europese richtlijn, de Belgische reglementering toepasselijk gemaakt wordt op alle producten die als kankerverwekkend moeten beschouwd worden.

De meest aangewezen techniek met het oog op de rechtszekerheid is dan ook de opname van alle kankerverwekkende producten van de IARC-lijsten 1, 2A en 2B op een niet-limitatieve

lijst, met enkel weglating van producten die niet relevant zijn voor blootstelling op de arbeidsplaats, zoals bepaalde (exotische) voedingswaren, enz.

Zoniet wordt naar alle individuele werkgevers en werknemers de plicht doorgeschoven om het kankerverwekkend karakter van bepaalde stoffen te evalueren.

Ook de Europese Raad drukte in Verklaring IV van het gemeenschappelijk standpunt ten aanzien van de eerste wijziging van de richtlijn 90/394 de wens uit om alle carcinogene agentia die als zodanig zijn gedefinieerd op te nemen in een enkele gemakkelijk toegankelijke bron.

Tot slot vragen we om spoed te zetten achter een verbetering van deze wetgeving en de eventuele overgangstermijnen tot een minimum te beperken.